

ÜÇCİZGİ

BU SAYIMIZDA NELER VAR?

- ◆ Meksika Türkiye Büyükelçisi Sn. Jose Luis Martinez Y Hernandez ile söyleşi
Gulgun ABBASBAYLI
- ◆ Anadolu Efsanesi: Eskişehirspor
Soner YÜKSEL
- ◆ Üniversiteli Eskişehirsporlular
ÜNİESES

- ◆ Türkiye
Ahmad GASHAMOGLU
- ◆ İktisat ve Siyaset Arasındaki İlişki
Abdulvahab MUSTAFALI
- ◆ Nokta Kadar Hayat İşği
Zemfira MAHARRAMLI

ESKİŞEHİRSPOR

Anadolu Efsanesi

Sokakta oynar, kaldırımında destekleriz!

SAYI 26
2023

ESKİŞEHİR AZERBAIJANLILAR DERNEĞİ YAYINI

BU SAYIDA

ÜÇ ÇİZGİ DERGİSİ

Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği

Sayı 26 / Haziran 2023

Editör'den

Fin. Uzm. Bakhtiyar GARAYEV > 01

Meksika Birleşik Devletleri Türkiye Büyükelçisi Sn. Jose Luis Martinez Y Hernandez İle Azerbaycan ve Meksika İlişkileri Üzerine Söyleşi
Gulgun ABBASBAYLI > 02

Anadolu Efsanesi: Eskişehirspor
Soner YÜKSEL > 07

Tarafatların Gözünden Eskişehirspor
Yasin YILMAZ; Mert GÜLŞEN; Hidayet ANT > 12

Üniversiteli Eskişehirsporlular
ÜNİSES > 16

Türkiye

Ahmad Gashamoghlu > 19

İktisat ve Siyaset Arasındaki İlişki
Abdulvahab MUSTAFALI > 20

Baykuş
Gunel IMRAN

Çeviren: Eranur ALGAN > 23

Nokta Kadar Hayat Işığı
Zemfira MAHARRAMLI
Çeviren: Yasemin KARAGÖZ > 25

Azerbaycan Yemeği - Nohutlu Bozbaş
Simuzar ALIZADA/Azerbaijan_kitchen_in_istanbul > 28

Enerji Başkenti - Mingeçevir
ChatGPT - Yapay Zekâ > 29

Dernek Faaliyetleri
Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği > 30

ANADOLU EFSANESİ: ESKİŞEHİRSPOR

Sahibi

Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği (ESAZDER) adına
Uzm. Ecz. Cavid AYDIN

Editör

Fin. Uzm. Bakhtiyar GARAYEV
Dr. Rza MAMMADOV

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Sirac YAGUBOĞLU

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Ali ASKER
Prof. Dr. Makbule SABZİYEVA
Prof. Dr. Mehmet TOPAL
Prof. Dr. Nedim ÜNAL
Prof. Dr. Vusala MUSALI
Doç. Dr. Elshan BAGHIRZADEH
Doç. Dr. Ferzane DEVLETABADI
Dr. Caner ACUNER
Dr. Öğr. Üy. Emrullah TÖREN
Dr. Öğr. Üy. Nazim MURADOV
Dr. Öğr. Üyesi Rovshan MAMMADOV
Dr. Öğr. Üyesi Ruşen RAMİZOĞLU
Av. Rovshan ZARBALİYEV
Erkan BURSALI
Günel AYDIN
Hikmet ELP

Basın ve Halklar İlişkiler

Aygün ÖZTÜRK

Reklam ve Pazarlama

Alper TAN
Fin. Uzm. Bakhtiyar GARAYEV
Javid AMIROV

Kapak ve Grafik Tasarımı

Elmin NACAFLI

Baskı

Anadolu Üniversitesi Matbaa

Yazışma adresi

Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği
Hoşnudiye mah. Vardar sok. 3/10
Tepebaşı / Eskişehir
www.esazder.com
uccizgidergisi@gmail.com

Yaygın süreli yayım. Üç ayda bir yayımlanır. Yayınlanan yazıların her türlü sorumluluğu yazarına aittir. Bütün hakları saklıdır. Tanıtım amaçlı alıntılar dışında izinsiz olarak hiçbir yolla iktibas edilemez ve çoğaltılamaz.

ISSN 2587-2141

Değerli Türklük, Çağdaşlık ve İslamiyet Yolcuları Dostlarımız!

Dergimizin Haziran 2023 sayısı olan 26. sayı ile karşınızda bulunmaktayız. Dergimiz alakanıza mahzar olduğu için çok mutlu ve gururluyuz. Dergimizin uzun ömürlü olması için yaptığımız katkılardan dolayı teşekkürlerimizi sunarız. Varolun!

Bildiğiniz gibi, dergimizin her bir sayımı ilgili önemli gün veya olaylara ithaf etmekteyiz. Dergimizin bu sayı şehrimizin futbol alanında temsilcisi Eskişehirspor'a ithaf edilmektedir. Zamanında Süper Lig'de oynamış, fakat bazı sıkıntılar sonrasında alt liglerde mücadelesini devam ettirmiştir.

Üç Çizgi Dergisi olarak, Meksika'nın Türkiye Büyükelçisi Sayın Sn. Jose Luis Martinez Y Hernandez ile Azerbaycan ve Meksika ilişkileri üzerine bir söyleşi gerçekleştirdik. Söyleşide Türk ve Meksika kültür ile ilgili konuşma yapıldı.

Dergimizin 26.sayısının ithafına uygun olarak, ilk makalemiz Eskişehirspor'u konu etmektedir. Soner YÜKSEL tarafından yazılan "Anadolu Efsanesi: Eskişehirspor" başlıklı makalede tarihi, başarıları ve tribün kültüründen bahsedilmiştir. Amigo Orhan'a Teksas Uzay Merkezi'nden gelen mektup anlatılmıştır. Eskişehirspor sadece bir şehrin değil, 1965 yılına kadar sadece İstanbul'un tekelinde olan düzeni fabrika ayarlarına döndüren, ülke ve Anadolu adına futbol ile açıklanmayacak kadar büyük bir dönüşümün mimarı, baş aktörüdür.

Konu ile alakalı diğer makale ise eski tribün lideri, yönetim kurulu üyesi taraftar temsilcisi Yasin YILMAZ, tribün liderleri olan Mert GÜLŞEN ve Hidayet ANT tarafından kaleme alınan Eskişehirspor ile ilgili anılar "Taraftarların Gözünden Eskişehirspor" başlığı ile ele alınmıştır. Tribün kültürünün karşılığı "ALTES" grubu olarak nitelendirilmiş ve yazarlar tribünle nasıl tanışmalarını, Eskişehirspor'un onlar için ne ifade etmelerini ve anılarını anlatmışlardır. Konu ile ilgili diğer makale ise ÜNİSES grubu tarafından yazılan "Üniversiteli Eskişehirsporlular" başlığı ile ele alınmıştır. Türkiye'de taraftarlar açısından en büyük insan kaynağının var olduğu alanların üniversiteler olduğu belirtilmiş, üniversite oluşumları her taraftar grubu açısından önemi anlatılmıştır.

Ayrıca, okuyucularımız Ahmad Gashamoglu'nun "Türkiye" isimli şiirini okuma imkanı elde etmektedirler. Ardından, Abdulvahab MUSTAFALI tarafından kaleme alınan "İktisat ve Siyaset Arasındaki İlişki" başlıklı makalede iktisat ve siyaset alanının ülkelerin kalkınmasına etkisi izah edilmiştir. Çalışmada siyaset ve iktisat alanı ilişkisi, geçmişten bugüne tarihsel süreç bağlamında incelenerek anlaşılmasına çalışılmıştır.

Bu makalelerin ardından, Gunel IMRAN tarafından yazılan ve Esranur ALGAN tarafından çevirisi yapılan "Baykuş" başlıklı hikâyesi ile beraber, Zemfira MAHARRAMLI'nın kaleme aldığı ve Yasemin KARAGÖZ'ün Türkçeye çevirdiği "Nokta Kadar Hayat Işığı" başlıklı depremi konu alan hikâyeyi okumaya davet ediyoruz.

Bu sayımızda da artık gelenek haline gelen, Azerbaycan yemeklerinden biri anlatılmış, Simuzar ALIZADA tarafından "Azerbaycan Yemeği - Nohutlu Bozbaş" kaleme alınmıştır. Azerbaycan'da sanayi şehirlerinden Mingeçevir şehri, Yapay Zekâ programlarından ChatGPT tarafından "Enerji Başkenti - Mingeçevir" başlıklı makalesi ile tanıtılmaktadır. Mingeçevir, Azerbaycan'ın dördüncü büyük sanayi şehri olmakla, zengin kültürel mirası ve doğal güzellikleriyle ünlüdür. Sovyet döneminde inşa edilen baraj ülkenin temel elektrik enerji kaynağını oluşturmaktadır.

25. sayımızın hayırlı olmasını diler, emeği geçen herkese teşekkür ederiz. Dostlarımıza selamlarımı sunarak mesut ve bahtiyar bir hayat temenni ederim.

**MEKSİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ TÜRKİYE BÜYÜKELÇİSİ SN. JOSE LUIS
MARTÍNEZ Y HERNANDEZ İLE AZERBAIJAN VE MEKSİKA İLİŞKİLERİ
ÜZERİNE SÖYLEŞİ**

Gulgun ABBASBAYLI

Anadolu Üniversitesi/ Eskişehir, Türkiye

gulgunabbasbayli@anadolu.edu.tr

1. Gulgun ABBASBAYLI: Sayın Büyükelçi, öncelikle görüşme talebimizi kabul ettiğiniz ve beni makamınızda içtenlikle ağırladığınız için teşekkür ederim. "Üç Çizgi" okurlarının sizi daha iyi tanıyabilmesi adına bize biraz kendinizden bahsedebilir misiniz? Büyükelçilik görevi haricinde nasıl bir hayatınız var?

Sn. Jose Luis Martinez Y Hernandez: Hobilerim kitap okumak, müzeleri gezmek. Sinemayı da severim. Kişisel deneyimim oldukça zengin. Pandemiye rağmen ülkeyi tanıma fırsatım oldu. Televizyon izlerim ancak televizyonda izlediğim tek şey haberler ve diziler. Özellikle tarihi diziler ve casus dizileri. En sevdiğim İngiliz casus romanı yazarı John Le Carre'dir. Romanları en iyileri arasındadır ve zekâ ürünüdür. Gerçekten eski geleneklere rağmen soğuk savaş romanlarının özel bir tarzını oluşturmuştur. Resim sanatı da ilgimi çeker. Özellikle Rus Avangard, Amerikan ve tabii ki Meksika tabloları. Özellikle Frida Kahlo sergilerini gezmeyi seviyorum. Arkeolojik sergiler bana keyif verir. Miguel Covarrubias özellikle. Sosyal ve kültürel geleneklere yoğun ilgi duyan bir sanatçı ve etnolog olarak yaptığı çalışmalarla tanınan ünlü sanatçı. Balayı için Endonezya'nın Bali adasına gitti. Bali'ye hayran kaldı ve hükümetten eğitim alması için izin aldı. Her şeyden önce Bali hakkında en iyi kitap olan "Bali Adası"nı yazdı. Bu kitap 1937'de yayınlandı. Kitapta kelimeler çizimin zarafetiyle örtüşüyor. 2013 yılında başkanımızın APEC (Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği) Zirvesi için Bali Adası'na gitmesini organize etmiştim. Covarrubias sergisini Bali'ye götürmüştük. 6 Ekim Pazar günü, Jakarta, Endonezya'da Meksika Devlet Başkanı Enrique Peña Nieto, Meksika ile Endonezya arasında diplomatik ilişkilerin kurulmasının 60. yıldönümü anısına Bali'nin Nusa Dua kentindeki Pasifika Müzesi'nde Miguel Covarrubias ve Bali sergisinin açılışını yapmıştı. Bali'deki Pasifika Müzesi'nde, yazarın adanın kültürüne yakınlaştığı ve dâhil olduğu şakacı ama aynı zamanda analitik bakış açısını açıklayan fotoğraflar, resimler, çizimler, eskizler ve taş baskılar dâhil 115 parça sergilenmektedir.

Kendi hakkımda konuşmam gerekirse ekonomi okuduğumu söyleyebilirim. Hep devlet için çalıştım. Kamu sektörünün diğer alanlarında, Meksika Sosyal Güvenlik Enstitüsü Genel Müdürü Danışmanı, İçişleri Bakanlığı Siyasi Arşivler Merkezi Genel Müdürü, CONACULTA Teknik Sekreteri ve Siyasi Arşivler Genel Sekreteri olarak görev yaptım. FONCA. Ayrıca, ABD-Meksika Kültürü Yönlendirme Komitesi Başkanı olarak görev yaptım. Meksika Bağımsızlık ve Devrimi'nin İki Yüzüncü Yıldönümü Kutlamaları'nın İcra Sekreteri'nin Uluslararası İlişkiler Genel Müdür Yardımcısı oldum. Meksika dışişlerinde ise Meksika'nın Macaristan'da Büyükelçiliği, Bulgaristan ve Hırvatistan'da eş zamanlı Büyükelçiliği, Berlin'de Başkonsolosu ve Meksika'nın Fransa Büyükelçiliği Müsteşarlığı görevlerinde

bulundum. Aynı şekilde Dışişleri Bakanlığı Protokol Genel Müdürlüğü ve Kültür İşleri Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundu.

2. Gulgun ABBASBAYLI: Sayın Büyükelçi, Türk sosyal hayatı ile Meksika sosyal hayatı arasında ne gibi benzerlikler görüyorsunuz? Türk halkının hangi kişisel özellikleri, örf ve adetleri size tanıdık veya yabancı geliyor?

Sn. Jose Luis Martinez Y Hernandez: Öncelikle Türk mutfağı ve Meksika mutfağı çok zengin. Meksika federal bir ülke. Her devletin farklı gelenekleri vardır. Türkiye'de de Meksika restoranları mevcut. Hoja Santa, Meso Maya vb. dünyanın en iyi bilinen Meksika restoranlarıdır. Türkiye'de müzik biraz hüzünlü ama Meksika müziği öyle değil. Mariachi ve Bolero adlı müziklerimiz var. Ayrıca romantik ve melodramatik müziklerdir bunlar. Bolero'nun Küba'da güzel bir tarzı var. İnsanlar Bolero'nun Meksika müziği mi yoksa Küba müziği mi olduğunu bilmezler, karıştırırlar. Bolero bir aşk hikayesidir. Küba'da ortaya çıkmıştır ancak 100 yıl önce Meksika'ya gelmiştir. Bu iki ülke, romantik müzik tarzı Bolero'yu Dünya Mirası ilan etmeyi amaçlayan ortak bir başvuru hazırladı. UNESCO'nun Bolero'yu somut olmayan kültürel miras listesine ekleme kararı kasım ayında verilecek. Meksika'nın etno müziği çok özgün ve fantastik. Azerbaycan ve Meksika çok zengin ve benzer bir kültürel mirasa sahip. Örneğin bizde mariachi var, sizde muğam var. İkisi de UNESCO dünya mirası listesinde. Türkiye ise Türk Sanat Müziği ile gönlümüzde taht kurmuştur.

Bilindiği gibi 44 gün savaşında işgalden kurtarılan kültür ve müziğin başkenti Karabağ'ın incisi Şuşa'da her yıl bir "müzik festivali" düzenleniyor. Bir de söz konusu festivalde Meksika ve Türk müziğini tanıtmak ve bu müzik festivaline katılmak mümkün mü diye sormuştunuz. Doğruyu söylemek gerekirse çok güzel bir soruydu ve çok hoşuma gitmişti. Halkların mirasını yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak benim için çok önemli. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın düzenlediği etkinliklere her zaman

katılmaya çalışırım. Türk klasiklerini dinleme fırsatım oldu. Azerbaycanlı piyanist Turan Manafzade çok başarılı bir sanatçı. Azerbaycan müziği çok derin. Ama benim böyle bir proje için söz vermem doğru olmaz, sonuçta ben Meksika'nın Türkiye Büyükelçisiyim. Ancak Azerbaycan, Türkiye ve Meksika arasında üçlü bir projeye elimden gelen desteği vermeye hazırım.

3. Gulgun ABBASBAYLI: Sayın Büyükelçi, Türk yemek kültürü ile Meksika yemek kültürü arasında benzerlikler var mı? Sizce Meksika mutfağı Türkiye'de biliniyor mu? Ve Türkiye'de en sevdiğiniz yemek nedir?

Sn. Jose Luis Martinez Y Hernandez: Meksika ve Türk mutfağı hem çok zengin hem de lezzetli. Burada hizmet vermeye başladığım 2019 yılından beri Türk mutfağı ile Meksika mutfağı arasında pek çok benzerlik ve farklılık olduğunu gözlemliyorum. Meksika mutfağı, Arap ve Fransız mutfağından oldukça esinlenmiştir; çok çeşitli yemekler vardır. Meksika mutfağının tüm dünyada gönülleri fethettiği bir gerçek. Baharatı, acı biberi ve mısır unundan yapılan ekmeği ile her zaman en lezzetli mutfaklardan biri olmuştur. Meksika aynı zamanda yer fıstığı, avokado ve kakao gibi ürünlerin de anavatanıdır. Meksika mutfağına

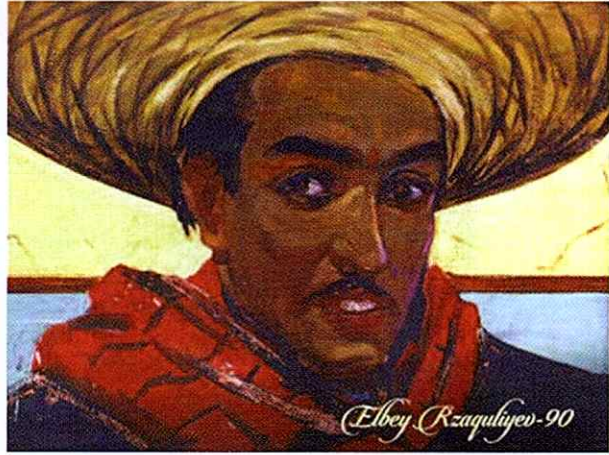
Türkiye'de de rağbet var ve Meksika yemeklerine büyük bir ilgi var. Türkiye'nin birçok ilinde Meksika mutfağı için restoranlar bulunmaktadır. Türk mutfağını da çok seviyorum, özellikle balık yemekleri, kebablar vs. Bahsettiğim gibi iki ülkenin de mutfak kültürü tarihleri kadar eski.

4. Gulgun ABBASBAYLI: Bilindiği üzere Frida Kahlo Türkiye ve Azerbaycan'da çok sevilir, özellikle Müslüman kadınlar Frida Kahlo'yu kadın gücünün simgesi olarak görüyorlar. Azerbaycan'ın en önemli ressamlarından biri de Elbey Rzaguliyev'dir. Meksika, Azerbaycan ve Türkiye arasında kültürel bağlar oluşturmak için gelecekte Türkiye ve Azerbaycan'da Elbey Rzaguliyev ve Frida Kahlo'nun eserlerinden oluşan ortak bir sergi açmak mümkün müdür?

Sn. Jose Luis Martinez Y Hernandez: Frida Kahlo, tüm dünyadaki kadınlara ilham veren ve kadın hareketlerine yön veren bir sanatçı. Frida Kahlo hayatı resimleri kadar parlak ve renkli olan Meksikalı bir ressamdı. Hayatı boyunca birçok hastalıkla savaştı ama resim yapmaktan hiç vazgeçmedi. Yeteneğiyle tüm dünyada ünlendi. Hayatımda kaç kez evinin müzesini ziyaret ettiğimi, eserlerini saatlerce izlediğimi hatırlamıyorum. Bildiğim gerçek şu ki, o eşsiz bir aşk kadınıydı. Frida'nın işlerini hayatından bağımsız

düşünemeyiz çünkü o ne yaşadysa onu çizmiştir. Eminim o da Frida gibi yeteneğini ve hayatını bir arada ifade etmiştir. Ama eserlerini çok beğendiğim bir sanatçı olarak Elbey Rzaguliyev'i tavsiye etmek isterim. Sanatçı, Meksika'da da olmak üzere birçok kez yabancı ülkelerde yaratıcı işler yaptı. Sanatçı, ziyaret ettiği ülkenin - Meksika'nın kültürünü derinlemesine gözlemlemiş ve o ülkenin sanatının geleneklerine göre sanat incileri yaratmaya çalışmıştır. Sanatçının "Meksika dizisi"nden (1959-1960) eserleri, "Meksikalı Kızlar", "Meksikalı", "Kilisenin Önünde Meksikalılar", "Meksikalılar" örnek olarak gösterilebilir. Listelenen eserlerin her biri, yüksek sanatsal estetik özü, teknik özellikleri ve mükemmelliği ile dikkat çekiyor. O yüzden ortak bir sergi düzenlemenin çok zor olduğunu söyleyebilirim çünkü bu eserler çok titizlikle korunuyor. Belki ileride daha farklı bir şekilde güzel bir sergi düzenlenebilir. Keyifli röportajımız için teşekkür ederiz Gülgün Hanım.

ANADOLU EFSANESİ: ESKİŞEHİRSPOR

Soner YÜKSEL

Eskişehir, Türkiye

sesliharf@gmail.com

Bir başkaldırı,

Bir isyan,

Bir duruş,

Şayet Eskişehirspor'dan bahsediyorsak farklı bir temaşadan ötesine geçmeliyiz.

Çünkü Eskişehirspor sadece bir şehrin değil, 1965 yılına kadar sadece İstanbul'un tekelinde olan düzeni fabrika ayarlarına döndüren, ülke ve Anadolu adına futbol ile açıklanmayacak kadar büyük bir dönüşümün mimarı, baş aktörüdür.

Eskişehirspor sadece bir futbol kulübü değil.

Eskişehir'dir, Anadolu'dur, İmkânsızlığa hiçbir zaman teslim olmayan bir ruhun alametifarikasıdır.

Yeniden Es'me Zamanı

Bazen daha yükseğe ve daha güçlü sıçramak için dipten destek almak gerekir.

Eskişehirspor bugünlerde tam bu noktada yer alıyor.

Bir şehrin, Anadolu'nun futbol elçisi olan Eskişehirspor BAL adı verilen Bölgesel Amatör Küme 'de geçmiş günlerine dönmek için yeni bir başlangıç hazırlığında.

6,7 yıl önce Avrupa kupalarında yer alan siyah kırmızılı takım kötü yönetimler sonucu mali açıdan büyük bir enkaz ve eşi görülmemiş yaptırımlarla mücadele etti. Netice olarak yıllardır kötü gidişata dur diyemedi.

Bugün ise tüm bu kötü sürecin üstünü çizip yeniden es'mek ve şampiyonluk besteleri söylemek için yeni sezonu bekleyen garip bir heyecan yaşıyor ve yaşıyor destekçilerine...

Altın çamura düşmekle değer kaybetmez düsturunu benimseyen taraftar ise kötü gün dostu olarak takımını herkesin kışkırdığı bir şekilde desteklemeye devam ediyor.

Eskişehirspor'un ligi olmaz,

Eskişehirspor'un marka değeri tartışılmaz,

Eskişehirspor vazgeçmez diyerek

Bunun sebebini geçmişe doğru kısa bir hatırlatma ile yapalım...

Eskişehirspor'un kuruluş tarihindeki ilk adım 1963 yılına dayanır

O yıl Türkiye Akademiler Arası Futbol Şampiyonasına katılan ve finalde Ege Üniversitesi Ticari İlimler Akademisini 6-0 gibi farklı bir skorla mağlup eden Eskişehir Ticari İlimler Akademisi tüm futbol dünyasının dikkatini çeker.

Final maçı bitiminde ETBA kafile başkanı olan Nafiz Yazıcıoğlu'nun yanına gelen maçın gözlemcisi Burhanettin Türker "Madem elinizde böyle bir kadro var niye 2. Lig'e katılmıyorsunuz?" diye sorar.

İşte bu soru tüm Türkiye'nin birkaç yıl sonra ezberleyeceği EsEs tezahüratlarına giden yolun ilk adımıdır.

Eskişehir'in o güne kadar İstanbul takımlarının popülerliği altında kalan Türk futbolunda yer alması için Kurucu Başkan Rahmetli Aziz Bolel ve Mustafa Doğramacı, Aydın Begiter, Şükrü Kuntasal, Dündar Özbil, İsmail Özdemir, Yalçın Kılıçoğlu, Necmettin Eldem gibi tüccar, sanayici, avukat, futbol hakemi, tekel baş müdürü gibi çeşitli mesleklere sahip şehrin önde gelenleri çalışmalarına başlarlar.

Bir tarafta şehirden toplanan para diğer yandan rahmetli Yalçın Kılıçoğlu'nun büyük maddi desteği sonucunda amaca ulaşılmış ve 24 Mayıs tarihinde futbol federasyonuna başvuru yapılmıştır.

19 Haziran 1965

Orhan Şeref Apak'ın Başkanlığını yaptığı TFF'den müjde gelir. Eskişehirspor resmen kurulmuştur. Eskişehir'de var olan Akademi Gençlik, İdmanyurdu ve Yıldıztepe kulüplerini simgeleyen 3 yıldızlı arması bizzat Başkan Aziz Bolel tarafından çizilmiş ve bir fabrikada teknik ressam olarak çalışan Selahattin Vapur tarafından son şekli verilmiştir.

O sene Fransa'da kupa şampiyonu olan Rennes takımının siyah kırmızı renkleri ise çok beğenilmiş ve TFF Başkanı Orhan Şeref Apak'ın bir zamanlar başkanı olduğu

Gençlerbirliği 'de dikkate alınarak kendisine jest yapılmak için siyah kırmızı olarak seçilmişti.

Türkiye'de hem futbol hem de tribün kültürü adına yeni ve ezber bozan bir dönem başlıyordu.

Kupalar, Başarılar ve Tribün

Eskişehirspor kurulduğu ve 2. Lige kabul edildiği ilk sene kimsenin beklemediği bir çıkış yakaladı ve play off oynamaya hak kazandı. Play off sürecinde kimsenin şans vermediği siyah kırmızılı ekip Altınordu ile birlikte play of sürecinin üstesinden gelerek o günlerde 1. Lig adı verilen bugün ki süper lige yükselme başarısını gösterdi.

Bu daha başlangıçtı...

Siyah Kırmızılı EsEs'ler ligin altını üstüne getirecek, henüz yeni kurulmuş bir ekip olmasına rağmen nasıl bu kadar başarılı diye herkes birbirine bu soruyu soracaktı.

Futbolun kanaat önderlerinden İslam Çupi, Tercüman gazetesindeki köşesinde bu durumu "çimen ihtilali" kelimeleriyle açıklıyordu. Eskişehirspor'un ihtilali resmen başlattığını duruyor, o yıla kadar

şampiyonlukları ve hatta ilk üç sırayı (tek istisna Gençlerbirliği'nin 1965-66'da ligu üçüncü sırada tamamlaması) aralarında paylaşan Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray ilk kez böylesine büyük bir tehdidi ensesinde hissettiğini ifade ediyordu.

Haklıydı

Eskişehirspor o güne kadar Fenerbahçe, Beşiktaş ve Galatasaray arasında geçen yarışa en ön sıradan müdahil oluyor 1969-1970 / 1970-1971/ 1971-1972 sezonlarını üst üste ikinci sırada tamamlayarak büyük bir başarıya imza atıyor, bariz hakem hatalarının kayıtlara geçtiği maçlara rağmen averajla şampiyonluğu kaçıran takım olarak tarihe altın harflerle kazanıyordu.

Sadece ikincilikler mi? Eskişehirspor daha ilk yıllardan müzesine kupalar eklemeye başladı.

1970-71 Türkiye Kupası, 1971 Cumhurbaşkanlığı Kupası, 1974 -75 Balkon Kupası finali

1984 TSYD Kupası gibi kupaların yanında tarihe geçerek Sevilla galibiyeti ile bir İspanyol takımını Avrupa kupasından eleyen ilk Türk takımı olma ünvanını kazandı.

Milli Takımında vazgeçilmez futbolcuları olarak gittikleri her yerde sevgi seli ile karşılanıyordu.

Tribün Kültürü

Es Es Es Ki Ki Ki, Eski Eski Es diye başlayan tezahüratlar başta Anadolu olmak üzere artık tüm ülkenin dilindeydi.

İstanbul dukalığına karşı bayrak açan ve Anadolu'yu futbolda bu kadar güçlü temsil eden bir camia olarak sevenleri, destekçileri gittikçe çoğalıyor, siyah kırmızılı futbolcular sadece Eskişehirspor değil

Eskişehirspor'un tüm dünyada dikkat çeken bir başka avantajı daha vardı.

Binlerce taraftarını bir orkestra edasıyla yöneten ve başka takımlardan dahi transfer teklifi almış şef Amigo Orhan...

Bir el hareketi ile tüm tribünleri ateşleyen, kendine hayran bırakan bir disiplin ve orijinal tezahüratlarla ülkede emsali olmayan bir taraftar desteği ortaya çıkmıştı.

Eskişehirspor gibi Eskişehirspor taraftarını da izlemek için şehir ve ülke dışından gelenler oluyor, her biri bu çok sesli orkestrayı hayranlıkla izliyordu.

**ES ES ES
KI KI KI
ESKİ ESKİ
ES !**

Kraliçe'nin özel sekreteri Margaret Hay'in gönderdiği teşekkür mektubu şöyle: "İngiltere Kraliçesi göndermiş olduğunuz kırmızı güllere teşekkür için beni görevlendirdi. Kraliçe bu fevkalade çiçeklerin kendisini çok memnun ettiğini bildirdi. Siz Eskişehirsporlulara Necdet Yıldırım'ın hastalığının iyiye doğru gittiğini memnuniyetle duyuruyoruz."

NASA'dan Amigo Orhan'a Mektup!

Dünyanın en büyük orkestrasını yöneten Eskişehirspor Amigosu Orhan'a da üç Amerikalı Ay Fatih tarafından Teksas Uzay Merkezi'nden bir mektup geldi. Komutan Neil Armstrong, kumanda modülü pilotu Michael Collins ve Ay modülü pilotu Edward Aldrin'in imzalarını taşıyan mektupta şöyle denilmekte: "Sayın Bay Amigo Orhan. Gönderen: NASA. Es Es'li amigolar ve Amigo Orhan. Milli gayemiz olan Ay'a muvaffakiyet dolu iniş ve dönüşümüze hissedar olmanızdan dolayı çok müteşekkirimiz. İnanıyoruz ki cihanşümül keyfimiz beşeriyet için büyük faydalar sağlayacaktır. Bu başarımızda sizlerin iyi dilekleri ve cesaret verici destekleri ve duaları bizleri ayakta tutmuştur. Mütevazı teşekkürlerimizi sunarken bütün Es taraftarlarına başarılar dileriz."

Bugün Değişir Ama Dün Değişmez!

Kısaca anlatmaya çalışmak mümkün değil. Eskişehirspor kitaplar dolusu hikâyelerin mimarı olarak bugüne geldi.

Gelirken hep örnek, hep imkânsız ve asla olmaz denilen başarıları topladı.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, Eskişehirspor'un temeli, mayası ve asla değişmeyecek tarihi bir mirası var.

Bugünler değişir, gelir geçer ama Eskişehirspor'un arması, renkleri ve tarihi bakidir.

O yüzden,

Popüler kültüre, İstanbul dukalığına, bozuk düzene direnmek,

Milli değerlerden taviz vermeyen, adil, vefalı ve dik duruşlu tribünleriyle

Şimdi yeni bir hikâye için, inançlı bir yolculuk başlıyor.

Rastgelsin...

TARAFTARLARIN GÖZÜNDEN ESKİŞEHİRSPOR

Eskişehir, Türkiye

Yasin YILMAZ- Eski Tribün Lideri, Yönetim Kurulu Üyesi Taraftar Temsilcisi

Eskişehirspor sevdası sonsuza dek hiç bitmeyecek... Çünkü bu şehirde babadan oğula en güzel duygu mirasıdır bu... Maça gitmek ne skorla ilgilidir, ne de vaziyetle...

Maça gitmek bir aşk ve tutku işidir... Hem de her şeyden bağımsız...

İşte bu duygudan yola çıkanların bir araya geldiği ve kökü aslında çok eskilere dayanan bir tribün kültürünün karşılığıdır ALTES grubu...

ESPANA hiç bu kadar yakışmamıştı başka tribünlere... Hatta bugünlerde dahi zaman zaman arar ya hani gözlerin eski açık tribünü... Belki de anılar çok daha farklı ve güzeldi diye...

Babadan oğula miras...

Yıl 2000 yeni bir oluşum doğmuş Eskişehirspor tribünlerinde... Adı ALTES!

Yıllarca açık tribünün ortasında yeri geldi soğuk havaya, yeri geldi yağmura ve kara kışa kafa tutarak büyük bir oluşum olmayı başardılar ve seslerini duyurdular.

Açık tribünde ki senfoninin kalbiydiler. Ve o dönemde daha sağlam, daha dik ve daha yüksek bir sesle haykırdılar: "Yağmurda Çamurda Altes Açıkta"

Eskişehir'de 2007 yılında oynanan U-19 Azerbaycan ve U-19 Ermenistan arasındaki maçta Azerbaycan bayrakları ile stadyumdan destek vermemiz en önemli anlardan biridir.

O günün liseli oluşumu bugünlerin babaları oldular belki de.

Hani dedikleri gibi babadan oğula mirası tanıtacak ve yaşatacaklar yine onlar...

Saygı ve sevgiye dayalı...

Camia sözlüklerde bir topluluk ya da zümre olarak geçer ama O'nlara için camia bunun çok daha ötesinde bir olgu. ALTES grubunda maç izlemeyi seçenler şunu biliyor... "Biz" olabilmektir Tribün.

Taraftarıyla, sporcusuyla, teknik ekibiyle et ve tırnak gibi olabilmektir camia. Ayrılmamaktır, bir bütün olabilmektir'

Bu doğrultuda ağabeyli kardeşli birlik ve beraberlik içerisinde saygıya, sevgiye önem veren köklü bir tribün olmayı başaran ALTES grubu, bu anlamda da en güzel örnek oldu.

Bugün yeni stadyumda ÜNİSES ile daha güçlü bir şekilde güney kale arkasında Eskişehirspor'un arkasındalar. Ve ekliyorlar: "Her Sağlam Kalenin Arkasında Güçlü Bir Ordu Vardır"

'BİZ' olabilmeyi başardılar

Zaten yarım asırlık tarihimizde "biz" olabilmeyi başarabildiğimiz için bugün bu memleketin futbol markalarından birisi değil miyiz? Bunun için Eskişehirspor'a Anadolu Yıldızı demediler mi?

Bugüne kadar bu camiayı ayakta tutan en büyük güç taraftarı olmadı mı? Böylesine süreçlerde nesilden nesile en güzel şekilde aktarılan bu sevdada ALTES gibi diğer tüm gruplarında aktif rol aldığını görmezden gelemeyiz.

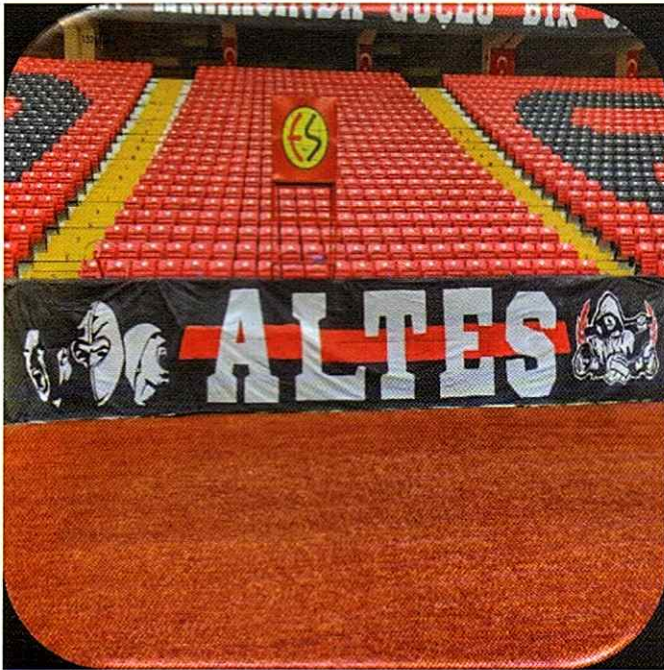

İyi ki varsınız...

Eskişehirspor'da taraftarın yaşadıklarını filme konu yapsalar inanın o film tutar. Bu kadar mücadele, bu kadar bir armaya bağlılık, vazgeçmeden bu yolda yürümek gerçekten her taraftar topluluğun ve her şehrin harcı değildir.

Ve Eskişehirspor suyun yolunu bulduğu gibi yolunu bulacaktır. Ama burada yol arkadaşı yine büyük taraftarı olacaktır.

Şuan da Eskişehir'de ki en eski taraftar oluşumu olan ALTES Grubu...

Mert GÜLŞEN - Altes Grubu Tribün Lideri

Eskişehir'de yaşayan her çocuk gibi çarşının göbeğindeki eski stadyumda tanıştım hiç bitmeyecek sevdamla. Maç günleri herkes siyah kırmızı giyinir sokaklar şenlik havasında olurdu çok merak eder çok özenirdim henüz çocuk yaşında babam elimden tutup maça götürmüştü koltuk bile yoktu o zamanlar stadyumda girişte straför minder dağıtılırdı. Babamla bir yere oturduk maç izliyoruz köşede 100 kişilik bir grup hiç susmadan bağırıyor besteler söylüyor hayran kalmıştım o gün bende bunlar gibi olacağım demiştim çocuk aklımla. 2. Lig'değdik o zamanda. Kendi aklım erdi ereli Kızılcıklı tribünü ile başlayan tribün

maceramdan az bir süre sonra açık tribünün tribün grubu ALTES grubuna dâhil oldum deplasmanlar, maçlar, organizasyonlar her yerde bulundum. Maalesef hep koşturmakla mücadele ile geçti yıllarımız. Biran bile vazgeçmeyi düşünmedik çünkü zaten bu armayı bu renkleri biz zor zamanında sırtladık omuz verdik. Tribün liderimiz kulüp başkanı olunca bayrağı devralmak bana kaldı. Hangi ligde hangi konumda olduğumuz farketmeksizin ilk günkü gibi aynı şevkle armayı taşımaya devam edeceğiz inşallah.

Eskişehirspor bizim için ne ifade ediyor? Eskişehirspor bizim için hayattır, nefestir. Sadece gittiğimiz deplasmanlarda değil. Tatilde, düğünde, bayramlarda her yerde formamızı giyeriz gururla göğsümüzü gere gere. Çünkü kimseye muhtaç olmadan dimdik bir şekilde savunduk şehrimizi ve takımımızı savunmaya da devam edeceğiz. Bütün takvimimizi Eskişehirspor maçlarına göre lig fikstürüne göre ayarlarız. Kimimiz bu yolda eşinden dostundan işinden okulundan bile olmuştur. Ama Eskişehirspor davası bizim için kutsaldır.

En unutamadığım anım? Birini söyleyip diğerlerine saygısızlık yapmak istemem dile kolay 20 senelik bir tribün geçmişi var ama bir kaç tanesini analım. Yüksek okulda okurken final sınavımla Fenerbahçe deplasmanı aynı güne denk gelmişti ve ben maçıydım, kaldık sınavdan, sonra ligden düştüğümüz sene buradaki son maç İstanbul belediye maçında stadımın yakılışı sonra ki hafta kesin olarak düştüğümüz Ankara deplasmanı ben dahil herkes hüngür hüngür ağlamıştı TV lerde sosyal medyada her yerde ağladığımız fotoğraflar vardı koca koca adamlar bir çocuk gibi ağlıyordu, ağlıyorduk hoş bütün Türkiye ağlamıştır o gün çünkü Anadolu yıldızı payesini almış bir takım Türkiye'de milli takıma amigoluk yapmış Türkiye'de tribüncülüğün ilk ateşini yakan Amigo Orhan'ın torunları ağlıyordu, koskoca bir çınar yok oluyordu belki de. Son anımı da söyleyeyim Antalya'da oynanan Göztepe Eskişehirspor maçı play-off finali ramazanda iftarda başlayan sahurda biten bir maç. Su yok yemek yok ekmecek yok, olan ekmeğin arasında da meşale var. Meşaleler sisler tribün şovları hiç kimsenin unutamadığı bir maçıdır gerçekten. Penaltılarda yenildik ve sonrası çorap söküğü gibi her sene lig düştük neredeyse ama sözümüz var SENİ TAHTINA OTURTMADAN ÖLMEK BİZE HARAM OLSUN ES ES'im..

Hidayet ANT – Altes Grubu Tribün Lideri

Eskişehirspor'un kelime anlamı bizde bir sevdadır, bir tutku, bir aşktır. Çocukluk yıllarımdan itibaren başlayan sevdamız hala eksilmeden çoğalarak devam etmektedir. 2000 yılında bir okulun bahçesinde sevdamız sonucunda Altes grubunu kurduk. Bu oluşumun tek bir amacı vardı o da sevdamız olan Eskişehirspor her şartta ve koşulda hangi ligde olduğu fark etmeksizin desteklemek ve yanında olmaktı. Bu hedef doğrultusunda 23 yıldır Altes grubu olarak Atatürk Stadımızda olsun deplasmanlarda olsun yalnız bırakmayarak hedefimize ulaştık ve halende devam etmekteyiz. Şuan amatör ligi düşmenin üzüntüsünü yaşıyoruz ama bizim pes etme gibi bir niyetimiz yok. Eskişehirspor sevdası her zaman yaşayacak nesilden nesile bu sevdadır devam edecek. Elbet bir gün eski günlerimize dönüp Es'meye devam edeceğimizden hiç bir şüphemiz yok. Her sağlam kalenin arkasında güçlü bir ordu vardır. Grup of Altes

ÜNİVERSİTELİ ESKİŞEHİRSPORLULAR

ÜNİESES

Eskişehir, Türkiye

Türkiye’de sportif alanda faaliyet gösteren her taraftar grubunun üniversite oluşumları mevcuttur, bu taraftar grupları bu oluşumlar aracılığıyla çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Üniversiteli Eskişehirsporlular grubu da bu doğrultuda yüksek Eskişehirsporluluk bilinci ile temsilcilerinin olduğu şehirlerde başta Eskişehirspor tarihi, tribün kültürü ve Eskişehir’i tanıtıcı çalışmalar yaparak Eskişehirspor adına üniversite kampüslerinde mücadele yürütmektedir.

Türkiye’de taraftarlar açısından en büyük insan kaynağının var olduğu alanlar elbette üniversitelerdir, üniversite oluşumları her taraftar grubu açısından önemlidir. Eskişehirspor’un üniversiteli oluşumu olan Üniversiteli Eskişehirsporlular grubu da Eskişehir tribünler açısından oldukça önemli bir yapılanma olarak tribünde takımına destek olmaktadır.

Üniversiteli Eskişehirsporlular grubu 2005 yılının Kasım ayında Profesör Doktor Fethi Heper’in teşviki ve katılımı ile ilk adımının atıldığı ve bu tarihten itibaren her geçen büyüyerek faaliyetlerine devam bir üniversite oluşumudur, bugün ÜniESES’in binin üzerinde üyesi ve mezunu bulunmaktadır.

Oluşumuz kurulduğu günden itibaren Türkiye’de efsane olarak anılan Anadolu’daki futbol uyanışını başlatan Eskişehirspor’u başta kendi taraftarı olmak üzere tüm ülkeye daha iyi nasıl anlatabiliriz, takımımızı daha iyi nasıl temsil edebiliriz sorularını da cevap vermeyi hedef edinerek bu doğrultuda faaliyet yürütmektedir.

Üniversiteli Eskişehirsporlular grubunun amacı Yüksek Eskişehirsporluluk bilinciyle başta Eskişehir’de olmak üzere daha sonra Türkiye’de spor kültürünü yerleştirecek, örnek taraftar kitlesi oluşturmak ve üniversitelerinde Eskişehirspor’u tanıtıcı sevdirci faaliyetlerde bulunmaktadır.

Yapılanmamız bir başkan, bir başkan yardımcısı ve dört çalışma grubu başkanlarından temsilcilerinden oluşan bir ekiple Türkiye’de 21 ilde 22 temsilcilik faaliyetlerine devam etmektedir.

Tribünde ve Sosyal Hayatın Tam Merkezinde Yer Alan ÜniESES

Ülkemizde her insanın aklında taraftar grubu denildiğinde stadyumda 90 dakika boyunca tezahürat eden insanların oluşturduğu bir yapılanma akıllara gelen ilk düşünce olarak karşımıza çıkmaktadır.

Üniversiteli Eskişehirsporlular bu düşüncenin tam aksine sadece tribünde varlık gösteren bir yapı olarak değil sosyal hayatın içerisinde de yürütmüş olduğu sosyal sorumluluk çalışmaları ile adından söz ettirmektedir.

İnsanların konuşamayan can dostları olan sokak hayvanları için belirli aralıklar ile barınak ziyaretleri gerçekleştiren özellikle kış aylarından sokaklardaki dostlarımıza bir kap mama bir kap su sloganı ile can dostlarımızı unutmadığını gösteren, Türk Kızılay’ı belirli aralıklar ile iş birliği gerçekleştirip kan bağışi yapan bir taraftar oluşumu olarak hayatın her alanında Eskişehirli ve Eskişehirsporlu kimliğimizle hareket etmekteyiz.

Ana hedef noktamız elbette Eskişehir ve Eskişehirspor fakat yapmış olduğumuz sosyal sorumluluk çalışmalarını kimi zaman yukarıda bahsetmiş olduğumuz ana hedef noktası ile alakası olmayan insanlara dokunup onların da yüzlerinde tebessüm oluşmasına bu iki ana gayeyi duyduklarında yüzlerinde tebessüm oluşmasına olanak sağlıyor.

2020 yılında Üniversiteli Eskişehirsporlular grubunun kale olarak adlandırdığı temsilcilerinden biri olan Konya temsilciliği, Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesinde lösemi hastalığı ile mücadele eden bir küçük kardeşimizin doğum gününü hastane bahçesinde meşaleler ve besteler eşliğinde kutlamış ve lösemi hastalığına yönelik en önemli olgununun moral olduğu yönündeki mesaj ile kardeşimizin yüzünde tebessüm oluşturup yeni yaşına mutlu bir şekilde girmesini sağlamıştır.

Bakıldığı takdirde sadece Eskişehir ve Eskişehirsporlulara yönelik faaliyetleri olan bir yapılanma olarak anılsa da ÜniESES sosyal

sorumluluk alanında yürütmüş olduğu çalışmalar ile adından söz ettirmektedir.

Eskişehirspor'un her kademesinde faaliyetlerimiz bulunmaktadır

Üniversiteli Eskişehirsporlular için Eskişehirspor A takımından ibaret değil, alt ligler olarak nitelendirilen ve kulübümüzün geleceğini oluşturan alt yapı takımlarımız Eskişehir başta olmak üzere temsilciliklerimiz ve bu temsilcilerimizin yakınlarında bulunan şehirlere maça gittikleri takdirde geleceğimiz olan kardeşlerimize destek olmayan giderek onları asla yalnız bırakmamaktır.

İçeride dışarıda Süper lig, Amatör gözetmeksizin Eskişehirspor adının geçtiği her yerde bizlerin yani ÜniESES'in ayak izleri var olmaya devam edecek.

Bizler için Eskişehirspor'u formasını terleten bu arma için mücadele eden her bir kişi değerlidir, bu hususta gereken çalışmaları da yapmak bizlerin en öncelikli sorumluluklarındandır.

Bugünün Gençleri Geleceğin Yöneticileri

Üniversiteli Eskişehirsporlular grubu sadece eğitim hayatı boyunca değil mezuniyet sonrasında da bağların güçlü bir şekilde kurulduğu ve mücadelenin devam ettiği bir yapılanmadır.

Bugün Eskişehirspor için mücadele eden grubumuz için en önemli değerler arasında şu söz yer almaktadır;

“Üniversiteli Eskişehirsporlu derslerinde ne kadar başarılı ise Eskişehirspor’a daha faydalı olmaktadır”.

Bu doğrultuda geleceğin doktorlarını, mühendislerini, gazetecilerini, akademisyenlerini ve öğretmenlerini bünyesinde barındıran grubumuz camiamızın geleceği olarak adlandırılmakta ve ilerde Eskişehirspor’un faydası için proje üretecek ve çalışacak yöneticilerini bünyesinde barındırmaktır.

Yeni stadımızda Eskişehir Atatürk ruhuyla Güney Kale Arkası 131.blokta Eskişehirspor’umuzun sesi olmak adına grubumuz her daim mücadeleye devam edecektir.

Her daim yüksek bir sesle:

“Kampüsten Gelen Ses ÜniESES olarak çıkarsız ve menfaatsiz bir şekilde Eskişehirspor için çalışmaya devam edeceğiz”.

TÜRKİYƏ

Ahmad Gashamoglu

Bakü, Azərbaycan

ahmgmm@gmail.com

Sübh üzü,
günəş çıxmazdan əvvəl, aləqaranlıqda,
böyük, yaşıl yarpaqlardan,
ağappaq çiçəklərin üstünə
astaca tökülür
şeh damlaları...

ey yer üzünün adamları!
Allah kömək eylədikcə açılır
tarixin sirli,
daşlaşan varaqları...

... qədimlərin qədiminin qədimində
Qafqazlardan, Urmiyadan,
Ağrı dağdan gələn türklərin,
Asyanı abad eyləyən, sellər kimi kükrəyən
Anadolu ellərindən yer üzünə yayılıb, həm də
Altaylarda işıq olan, Alyaskaya aşiq olan,
yeni aləmlər yaradan türklərin övladları,
əllərində Baykal görkəmli qılıncıları, bayraqları
qəlblərində ruhların sədası,
üz-gözlərində yer üzünün
ağayana ədası
Altaylardan dönüblər...
min illər onları gözləyən yurdu,
Ana kimi qucaqlayıb öpüblər...

...bu, uzun bir hekayə,
babaların ruhunun
yaratdığı Türkiyə...

İKTİSAT VE SİYASET İLİŞKİSİ ÜZERİNE

Abdulvahab MUSTAFALI¹

Ankara, Türkiye

abdulvahab1892@gmail.com

ÖZET

İktisat ve Siyaset alanı ülkelerin normal işleyişi ve kalkınması için o kadar önemlidir ki, birinde yaşanan kriz diğ erinde olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Tersine durumda da, ilerleme ve yükselme, başka bir sistemde gerçekleş en süreçler üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Dolayısıyla, burada bir birinden bağımsız tasavvur edilemez iki disiplinden bahsedilmektedir. Siyaset, sadece kamu otoritelerinin ve kamu yönetiminin faaliyetlerini kapsayan bir kavram değildir. Siyaset aynı zamanda, kaynakların tahsisinin yönetimidir. Mamafih işlevlerinden biri de, ülkedeki maddi üretim koşullarının ve nüfusun ortak emeğinin düzenini düzenlemek ve kurmaktır. İktisat ise bir ülkede tüm üretim, dağıtım, mübadele ve tüketim bağlantılarını kapsayan bir komplekstir. Bu durumda siyasetin üst yapı kurumu, ekonominin ise alt yapı kurumu olduğu sonucuna varmak mümkündür. Buradan yola çıkarak da politik ekonominin günümüz dünyasında önemli yer tutmuş olduğu anlaşılmaktadır. Böylelikle de bu çalışmada siyaset ve iktisat alanı ilişkisi, geçmişten bugüne tarihsel süreç bağlamında incelenerek anlaşılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelime: Politik Ekonomi, İktisat, Siyaset, Küresel Ekonomi

GİRİŞ

Herhangi bir siyasi ideoloji, herhangi bir mali temel (ekonomik politikası) olmadan ayrı olarak var olamaz. Çünkü güvenilir bir üretim temeline ihtiyaç duyulmaktadır. Böylelikle, istenilen bir siyasal ideoloji ile yönetilen bir ülkenin ekonomisi, vatandaşların ekonomik ihtiyaçlarını uyarlamak, dikkate almak ve karşılamak için her zaman elinden gelenin en iyisini yapmak zorundadır. Bundan dolayı siyasal sistemler, vatandaşların talebini dikkate almalı ve bunları yasama ve kanun yapma düzeylerinde güçlendirmelidir. Dolayısıyla, siyasi gidışat büyük ölçüde ülke içi ekonomik ilişkilere bağılı durumdadır.

1. TARİHSEL SÜREÇ

İktisat ile siyaset ilişkisinin tarihsel gelişim süreci, ilkel komünel üretim biçimindeki devlet yapısından günümüzdeki küreselleşmiş dünyanın devlet yapısı şekline kadar uzanan bir dönemi kapsamaktadır. Burada etkili olan en temel unsur iktisadi süreçlerdir. İlkel komünel toplumlarda kabileler egemen olmuştur. Batı'da ise feodal toplumlarda egemen olanlar beylerdir.

Batı'da Kralı seçen feodal beydir. Bu süreç burjuvaziye kadar devam etmektedir. Çünkü burjuvazi ortaya çıktığında devletin yapısı değişmiştir. Burada anlaşılması gereken şey, devleti değiştiren şeyin kendisi ya da onun başındaki kişi değil, üretim biçiminin kendisidir. Dolayısıyla Batı'da alt yapıdaki üretim,

---

¹Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Siyaset ve Sosyal Bilimler Dr. Öğrencisi, mustafali.abdulvahab01@hbv.edu.tr, ORCID.org/0000-0001-7085-5467

üst yapıdaki ilişkileri değiştirebilmektedir. Böylelikle, feodalite yıkılıp kentler ortaya çıktığında (kentlerin gücü arttığı/zenginleştiğinde) feodal beyin o kente egemen olma ihtimali artık olmayacaktır. Buradan itibaren artık ticaretin kuralını koyan halk olacaktır. Böylelikle ulus devlet 200 yıl sonra burjuva ortaya çıktıktan sonra kurulmuş olacaktır. Dolayısıyla ulus devlet, üst yapının sonucunda ortaya çıkmış bir varlık değildir. Ulus devlet kapitalizmin bir sonucudur. Buradan da anlaşıldığı üzere iktisat ile siyaset arasında çok yakın ilişki vardır (Friedman, 1990).

Ortaçağ Avrupa'sında komünlerin kendi ticari hukuklarının yetmemesi sonucunda komünler birleşerek yeni ülke sınırları inşa etmeye başlamıştır. Bu sınır öncelikle coğrafi bir sınır olmuştur. Ardından o coğrafi bölgede yaşayanlara ulus ismi verilmiştir. Dolayısıyla, burjuvazi ulus devlet dayatması yapmıştır.

2. POLİTİK EKONOMİ

İnsanoğlunun ilk ihtiyaçların artması, toplayıcılıktan avcılığa geçmesi ile başlamıştır. Ardından tarım devrimi ve sonrasında sanayi devrimi ile çoğaldı. Bundan sonra yükselmekte olan ulus devletlerin de sayesinde sermaye ekonomisinin siyaset eliyle yönetilmesi daha belirgin bir hale gelmiştir. Dolayısıyla, siyaset ile ekonomi, toplumsal ölçeğin büyümesi ile beraber kaçınılmaz hale gelen ekonomik değer üretimi ve dağıtımı ile ilgilidir. Bu birleşime kısa ve yaygın ismiyle *politik ekonomi* denilmektedir. Bu kavram sanayi devrimi ve müteakip dönemde ortaya çıkan ve zaman içerisinde dönüştürülen endüstriyel demokrasinin ürünüdür. Ekonomik değer üretiminin temel unsurları olan toprak, emek, sermaye ve girişim kavramları olmadan ekonomi veya politik ekonomi analizi yapmak mümkün değildir (Pınar, 2021, 91).

Politik ekonomi kavramından çok daha önce bir ülkenin zenginliği ve servet birikimi için devletin ekonomiye nasıl müdahil olması gerektiğine dair düşünceler de var olmuştur. Devamında geliştirilen siyasi ideolojiler, siyasetin ekonomiye müdahale yetkisinin şeklini biçimlendirmiştir. Bu konuyla ilgili günümüze kadar uygulanmış yöntemler ekonominin etki alanını genişlendirmiştir. Özellikle de John Stuart Mill (1806-1873) ve benzer düşünen akademisyenler, ekonomi ve siyaset arasındaki zaten geçişken olan sınırları ortadan kaldıran bir yaklaşım sergilemişlerdir. Günümüzde ise küreselleşme süreci sayesinde modern ekonomik sistem giderek daha da bağımsız hale gelmektedir (Vereshchagin, 2005).

Hatta artık birçok ülkelerde sermaye ekonomisini elinde tutan güçler, ülke yönetiminde kimin hükümet olacağına, ne şekilde iç ve dış politikalara yürüteceğine karar veren unsurlar haline gelmişlerdir. Bununla beraber hem gelişmiş, hem de gelişmekte olan ülkelerde hükümet adaylarının seçim vaatleri arasında ekonomik politikalarının ne şekilde olacağını dair önemli yer verilmektedir. Bu seçim beyannamesine esasen seçmen kendi adayını desteklemektedir (Answr, 2018). Buradan da görüldüğü üzere hem siyaset ekonominin yönelimini, hem de ekonomi siyasetin gidişatını ülkelere göre farklı yönlerde belirleyebilmektedir. Tabii ki de burada yöneticilerin savundukları ve uygulamaya çalıştıkları en esas şey siyasal ideolojinin farklılığıdır. Her iki durumda da temel amaç ekonomik refah ve sürdürülebilirliktir (Khabirov, 2007, 121-123).

SONUÇ

Sonuç olarak anlaşıldığı üzere birey ve toplumun ihtiyaçlarını karşılanmasında kaynakların nasıl kullanılacağını problem edinen ekonomi, politik ekonomiye doğru uzun bir yolculuk yapmıştır. Bugün itibarıyla, somut problemleri biçim değiştirse de başladığı ilk günden itibaren temel mesele üretim ve bölüşüm ilişkilerinin nasıl düzenleneceğidir. Dolayısıyla, buradaki mesele özünde politiktir. Bir ülkede elde

edilen gelirin bölüşümünde devletin rol olması ne kadar politik ise bu bölüşümü piyasa teşvikçilerine bırakmak da o kadar politiktir. Ya da mülkiyetin tamamen kamuya bırakılması da, özel mülkiyetin devlet tarafından garanti altına alınması da politik bir duruşun yansımasıdır.

Saf anlamda ekonomik analizlerin tıkandığı en önemli nokta ekonomik zenginleşme ile bu zenginliğin toplum kesimlerine bölüşümüne ilişkindir. Eşitlik kavramından hareketle yapılan düzenlemeler sermaye birikimi ve dolayısıyla yatırımlar üzerinde baskı yaratırken, sadece büyüme amaçlı politikalar eşitsizlik ve yoksulluğu ciddi boyutlarda arttırabilmektedir. Mevcut yapıda bu böyle olmakla birlikte, saf ekonomik yaklaşımların konuya ilişkin ciddi eksikleri bulunmaktadır. Politik ekonominin temellerine inildiğinde yapılan çalışmalar hem üretimi, hem de bölüşümü içermektedir. Yapılan çalışma ve politika önerilerinde hem büyüme, hem de bölüşüm kaygılarıyla hareket edilmiştir.

Bu noktadan hareketle kolektivist bakış açısının daha müreffeh ve adil bir dünya yaratacağı düşüncesinden ziyade kapitalist sistemin ehlileştirilmiş bir biçimine dönüştürülmesine daha fazla katkıda bulunacağı daha yüksek ihtimal olarak görülebilir ve pratikte örnekleri daha çok olmuştur. Sosyalist sistem kapitalist sistem ile rekabet edemezken, sosyalist düşünceden gelen toplumsal örgütlenme ve siyasal baskı refah devletinin inşa edilmesine ciddi katkıda bulunmuştur.

KAYNAKÇA

- Answr. (2018). *Politika i Ekonomika*. Ekonomicheskaya Nauka: <https://answr.pro/articles/258-politika-i-ekonomika/> (Erişim Tarihi:27.06.2023).
- Friedman, M. (1990). *Vzaimosvyaz Mezhdu Politicheskoy i Ekonomicheskoy Svobodami*. Sbornik Statey: <https://gtmarket.ru/library/articles/3315> (Erişim Tarihi:28.05.2023).
- Khabirov, M. I. (2007). *Vzaimosvyaz Politiki i Ekonomiki na Primere Protsessov Demokratizatsii i Ekonomicheskogo Rosta: Problemno Teoreticheskiy Aspekt*. 149 (3), s. 112-128.
- Pınar, A. (2021). *Politik Ekonominin Kökenleri ve Güncel Yaklaşım Sorunları*. *SDE Akademi Dergisi*, 1 (1), s. 88-119.
- Vereshchagin, S. G. (2005). *Vliyaniye Ekonomiki na Politicheskiye Protsessy v Obshchestve*. Problemy Sovremennoy Ekonomiki: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=814> (Erişim Tarihi: 29.05.2023).

BAYKUŞ

Gunel IMRAN

Çeviri yapan: Esranur ALGAN

Kastamonu, Türkiye

esraalgan200515@gmail.com

Bu olaydan önceki gün durmadan yağmur yağmıştı. Yağmur, bu yerlerde çok önemli bir hadise sayılırdı. Buralarda yağmur yağmadığı için değil, asla öyle değildi. Sadece yağmurdan sonra gökyüzünü tutan bir gökkuşağı başarının sembolü olarak kabul edilirdi. Elbette barışın ve huzurun tezahür ettiği bir yerin cemaati niye bu kadar çok başarı arama yönünde ilerliyorlardı. Buralardaki evler çok genişti ve gökkuşağı renklerine boyanmıştı. İnsanlar da aynı renkleri giyiniyorlar. Yani; kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, lacivert ve mor kıyafetler giyinirler. Tüm yıl boyunca çayırlarda bu renklerde çiçekler açar, ağaçlarda rengârenk kuşlar yuva yapardı. Kuşların cıvıltıları insanların kahkahalarına karışır, kuşlar uçtuğundaysa gökyüzü renklerle aydınlanırdı. İnsanlar süt gölünde yıkıyorlardı. Pınarlardan beyaz süt akıyordu. Ölüm bu yerlerden uzaktı. İhtiyarlar yaşlanarak hayatlarına devam ediyor, asırları geride bırakıyorlardı. Üzüntü, mutsuzluk bu yerlere adım atmazdı. O sabah, insanlar gökkuşağını seyrederken, şehrin yaşlılarından biri, bahçesindeki yaşı bilinmeyen dut ağacının verimsiz gövdesinde oturan belirsiz bir kuş yakaladı. Bu kuş hiçbir kuşa benzemiyordu. Büyüktü. İri pençeleri ve kanca gibi eğri bir gagası vardı. Kuş, başını 270 derece çevirebiliyordu. Hâlbuki bunu bu yerlerde yaşayan hiçbir canlı yapamazdı.

Tüm şehir bu kuşu izlemek için toplanmıştı. Bu kuşun gelişini dünkü yağmur, bugünkü gökkuşağı ile ilişkilendirdiler. Bu yerlere teşrif eden bu sıra dışı kuş bir baykuştı. Daha önce hiç rastlamadıkları bu kuşu mucize, gökler tarafından gelen mükâfat gibi değerlendirdiler. İnsanlar evlerinden en iyi yiyecekleri getirip baykuşun önüne seriyorlardı. Baykuş ise bu yiyecekleri tatmıyor ve insanlar bundan rahatsız oluyorlardı. Onlara gönderilen bu olağanüstü varlıkla ilgilenmezlerse lanetleneceklerinden ve hiç bilmedikleri bir belaya uğrayacaklarından korkuyorlardı. Baykuş uçup uzaklara gidecek diye kendilerini tehdit altında hissediyorlardı. Sonuçta o, alışılmadık bir kuştı. Buralarda ki gökyüzünü fetheden renkli kuşlara hiç benzemiyordu. Uzun bir tartışmadan sonra, insanların evlerinden altın kap-kacak getirmeleri ve altınları eritip kuş için geniş bir kafes yapmaya karar verdiler. Bu yerlerin insanları yalnızca altın kaplarda yemek yerlerdi. Birkaç saat içerisinde yeterince altın toplanmış olmasına rağmen, herkes altınlarını getirmekte ısrar ediyordu. Asıl yarış başlamıştı. Herkes bu kafeste payının olmasını istiyordu. Öyle aileler vardı ki, onların üyeleri gibi kap-kaçakları da çoktu. Yani, getirilen altınların kaderi hepsinde aynı değildi. Daha önce böyle şeylere hiç dikkat etmeyen insanlar, birbirlerinin altınlarını, servetlerini ölçmeye başlamıştı. Kendilerini her zaman birbirine eşit gören insanlar arasında, bir üstünlük sevdası doğmuştu. Bütün bu altınlar köyün kuyumcu ustasına emanet edilmişti. O, bu şehrin tek kuyumcusuydu. Herkes onun yaptığı kaplarla yemek yerdı. Bu yüzden ona özel bir saygı gösterirlerdi. Onun saygısı ayrıydı. Şimdi ise ona, kafes yapmak gibi sorumluluk isteyen bir iş verilmişti. O, bu işi hava kararana kadar yapmak zorundaydı. İşin kendisi, kolay bir iş değildi. Kafes yapılana kadar insanlar bu olağanüstü kuşu, uğur getirmesi için evlerinde tutmaya karar verdiler. Bu yerlerle ilgili ilk tartışmalar bu noktada başladı. Herkes bu baykuşun ilk olarak kimin evine gitse, ona daha çok uğur getireceğine inanıyordu. Tartışmalar büyüyordu. İnsanlar birbirlerine hakaret etmek için uğraşıyorlardı. Bu, zor bir işti. Çünkü daha önce hiç tartışmayan insanlar, şimdi küfür etmek için çeşitli masum küfürler uyduruyorlardı. İlki saç kesiminde oldu. Sonra kim güçlü çıktıysa kuşu ilk evine götüren de o oldu. Daha önceleri insanlar kimin güçlü olduğunu bilmiyordu. Çünkü kimse gücünü göstermeye ihtiyaç duymuyordu. Baykuş yavaş yavaş tüm evleri dolaştı. Öfkesine hâkim olamayan biri, kuşun gittiği ilk evi ateşe verdi. Evi yanan kişi, kimin suçlu olduğunu

bilmediği için şüphelendiği birkaç evi ateşe verdi. Evi ateşe verenler başka şüpheleri olduğu için üzgünlerdi. Böylece birkaç saat içerisinde şehir alevler içinde kaldı. Birisinin kuşa süt getirmesi de daha büyük paniğe neden oldu. Böylece adam, evindeki fiçileri sütle doldurduktan sonra bütün süt çeşmelerine mürekkep döktü ki, ondan başka hiç kimsede kuşa içirmeye süt olmasın ve baykuş ona kalsın. Akşama kadar şehirde daha önce hiç yaşanmayan birçok olay yaşandı. Günün sonunda altın kafes yapıldı. Kuşu ciddi bir şekilde kafese yerleştirdiler. Kafesin içine, içmesi için süt ve belki yer diye bildircin eti koydular. Aslında bu kuş o kadar tuhaftı ki, kimse ona nasıl bakacağını bilmiyordu. Ama herkes çokbilmişlik ediyor, baykuşun kaderi hakkında kendilerini söz sahibi görüyorlardı. Hiç kimseden yaptığı iyiliklerin karşılığını almak istemeyen kuyumcu, bütün gün çalışıp yaptığı kafese sahip olmak istedi. Hâlbuki o, topluluğun içerisinde yemek yediği kap-kaçağı toplamasıyla yapılmıştı ve yıllarca kimsenin boş kabında gözü kalmamıştı. Yaşlı adam, kendisini ortaya atarak:

- Bu kafesi ben yaptım kuş bundan sonra benim evimde kalacak diyordu. Kim isterse ziyaretine gelebilir.

Topluluk bunu cevapsız mı bırakacak? Yaşlı kuyumcuyu halı çırpar gibi dövdüler. Sanki halıdan çırpılan toz gibi, bu da onun yaşadığı yıllarını toz gibi götürdü. Darbelerden kurtulmak için kuyumcu genç çeviklik gösterdi. Ama ne fayda... Panik içinde kimliği belirsiz bir kişi tarafından atılan altın tabak, yaşlı adamın kafasına çarptı. Adam, bir yaprak gibi yere serildi. Sessizlik ve sessizlik...

Bu olay, bu günkü olayların üzerine su serpmek gibiydi. Herkes şaşırılmıştı. Bu yerlerde ilk cesetti. Onlar cesedi ne yapmaları gerektiğini bilmiyorlardı. Çünkü bu şehirde daha önce hiç kimse ölmemişti. Defnetmenin ne demek olduğunu da bilen yoktu. Bütün gece insanlar, ortada kalmış cesede baktılar. Sonunda, akıllarına cesedi toprağa gömmek geldi. Sabah olduğunda ise gergin geçen önceki günün tesirinden kimse yatmamış, şehir cemaatinden biri kafesin açık olduğunu ve baykuşun kafeste olmadığını görmüştü. Uykulu gözler, donuk bakışlarla boş kafese saatlerce baktı. Birinin kafesi kasıtlı veya tesadüfen açık bırakması, çözülmemiş bir gizem olarak kaldı. Görünüşe göre şehir, eski yaşam tarzına geri dönmüştü. Ama insanlar konuşurken artık eskisi gibi birbirlerinin gözleri içine bakmıyorlardı. Şehri bürüyen renkler de solmuştu. Baykuş ise uzaklara, bir sonraki mutlu şehre uçmuştu.

NOKTA KADAR HAYAT IŞIĞI

Zemfira MAHARRAMLI

Çeviri yapan: Yasemin KARAGÖZ

Kastamonu, Türkiye

ysmnrkgz0@gmail.com

Genç Ayşe Aykut'un anne olmasına birkaç ay kalmıştı. Karnında taşıdığı, canından bir can olan küçücük varlığın dünyaya göz açacağı günü sabırsızlıkla bekliyordu. Nabzı ciğerleriyle birlikte atıyor, yüzünden gülümseme eksik olmuyordu. Küçücük ayaklarıyla anne karnını tekmelemesi, hızlı hareketle dönüp durarak çeşitli şekillere girmesi ve yeniden sakinleşip kendi doğacağı yuvasında uyuması Ayşe'yi çok sevindirip, kalbini sevimli hisler bürümüşü. "Yakın zamanda ilk yavrum doğacak, gül kokusunu doyana kadar içime çekeceğim," diye düşünür, kendisini, dünyanın en mutlu kadını sanırdı. Doktorların dediğine göre, bir kız çocuğu doğacaktı.

Vakit yaklaştıkça kaygıları da artıyordu. Bebeğe verilecek isimden başlayıp, ona ilk günlerde bakımına özen gösterilmesine kadar bütün detayları ölçüp biçip, ilgi gösterdiler.

Hayat arkadaşı Engin, annesinin bu işte yardım etmesini istiyordu. "Annem altı çocuk büyüttü, bizim çocuğumuza da yardım eder", diyordu.

Ayşe bu tekliften çok memnun olmuştu. Kahramanmaraş'ta yaşayan, mesleği doktor olan kayınpederi telefon ederek durumu sormuştu. O, gelinine çocuğu doğurmak için yaşadıkları yerden, Malatya'dan Kahramanmaraş'a gelmesini tavsiye etti.

Genç aile bu nasihate kulak vermiş, kısa bir süre sonra ebeveynlerini ziyarete gitmişti. Bebeğin doğacağı klinik ayarlanmış, bazı hazırlık işleri de yapılmıştı.

Zamanı gelmişti. Gelişiyse anne babasına, nine dedesine bir dünya neşe getiren yavru Ahu'yu çiçeklerle karşılamışlardı. İlk iki ay zarfında çocuğun dede evinde kalmasına karar verildi.

"Kötü günün ömrü kısadır" dediler. Ama bu defa güzel günler uzun sürmedi.

Hastanede hemşire olarak çalışan kaynanası gece vardiyasındaydı. Ayşe bebeğinin kıkırdamalarına uyandı. Gece yarısını geçmişti, sabaha az kalmıştı. Masa üstündeki lambanın ışığını arttırıp bebeğini kucağına aldı. Kızcağız pek acıkmıştı. Onu yeni emzirip kollarında uyutmuştu ki, karşıdaki duvar saatine baktı. Akrepler 04:17'yi gösteriyordu.

Gözünü yavrusundan ayıramıyor, mis kokusuna doymuyor, yüzünün zarif, ince çizgilerine hayranlıkla bakıyordu. Çocuk kucağında iken birden ayakları altında yer sallandı. Çocuğu göğsüne bastırıp kapıya doğru gitmek istedi. Sarsıntılıların şiddeti devam ederken, sarsıcı depremin meydana geldiğini anladı.

Var gücüyle apartmandan dışarı çıkmak istedi. Olağanüstü uğultu, gürültü sesleri, farklı yerlerdeki insanların çığlığı, feryatları işitiliyordu. Sanki bina, yüksek duvarlar, pencereler, balkonlar çarpışmayla birbirinden ayrılacaktı.

Kendini bir şekilde toparlayıp bebeğiyle odanın bir köşesine sığınırken binanın yıkıldığını hissetti. Annenin ve on dört gün önce doğmuş Ahu'nun etrafına taş ve beton yığınları düşüyordu. Dar bir alanda mahsur kalmışlardı ve şans eseri nefes alabiliyorlardı. Yıkımın oluşturduğu toz toprak, korkuya neden olan zifiri karanlık görmeye imkan vermiyordu.

Beş saniye içinde her şey alt üst olmuştu. Ayşe kendisinden çok yavrusunu düşünüyordu. Bu masum yavrunun günahı neydi?

Dakikalar, saatler geçtikçe Ahu'nun keyfi kaçmıştı, üşüyor ve ağlıyordu. Taş toprak, tahta parçaları Ayşe'nin kollarını kanatmış, dizlerini yaralamıştı. Ayaz ve soğuk da bir yandan.

Anne bebeğini sık sık emziriyordu. Onun dudakları kurumuş, güçten düşmüştü. Artık üç gündür, aç susuz kalmıştı, anne sütünü arttıracak hiçbir şey yoktu. Bu durumdan nasıl kurtulsun, yavrusunu nasıl avutsun? Aklına garip bir fikir geldi ve ağzında yutkunarak oluşturduğu tükürüğü yavrusunun dudaklarına götürüp onu emzirmeye çalıştı. Susuz kalan yavrusu süttten mahrum kalmıştı. Ağzına düşen damlaların anne sütü olmadığını da galiba farkındaydı.

Keskin taşlar, beton kırıkları aşağıya doğru yuvarlandıkça Ayşe yoğun karanlıkta ellerinin hafif temasıyla yavrusunu yoklayıp, onun zedelenmediğinden emin olmak istiyordu. Çocuğu ara sıra besliyor, başını okşuyor, soğuktan buz gibi olan küçük ayaklarını yavaşça ovuşturup, titrek ellerini avucuna alıp dudaklarını yaklaştırıp nefesi ile ısıtıyordu. Günün hangi vaktinde olduğunu, gece veya gündüz olduğunu algılayamıyordu. Kısacası, zaman kavramını yitirmişti. Yitirilmeyen ise sadece umuttu. Sonuna kadar savaşıyor, sonuna kadar dimdik duran umut!

Yavru Ahu ile birlikte ne vakit kurtulacağını hasretini çekiyordu. Enkaz altında kaldıkları ilk dakikalardan itibaren bu yana inanç onu terk etmemişti. Dualar ediyor, yüce Allah'a yöneliyor, yardım istiyordu. Dar bölmede hareket etmeye, adım atmaya, oturmaya imkân yoktu. Öyle düştüğü pozisyonda kalmıştı: ayakta, kucağında çocukla. Dedikleri gibi, ayağının birini kaldırıp, birini koyuyordu, kolları uyuşmaktan neredeyse tahta parçasına dönmüştü. Sağ kalmaları için bütün gücünü toplayıp yaşamla ölüm arasında savaşıyordu.

Bu arada zavallı bebek yüksek sesle ağlamaya başladı. Annesi onu yatıştıramadı. Ahu hiçbir türlü sakinleşmiyor, ağlamasıyla yeri göğü yardıma çağırıyor gibiydi. Ayşe sağına soluna dağılmış taş parçalarına elleriyle belki, yüzüncü defa dokunuyor, bu geçilemez engeli ne olursa olsun aşır, evladını ölümden kurtarmak istiyordu. Fakat bu mümkün müydü?

Birden çok yakından konuşma sesleri ve köpeklerin havlamasını duydu. Ona öyle geldi ki, beton kalıplarını temizleyen birisi onları arıyordu. Arkaya baktığında ise... nokta büyüklüğünde bir boşluktan ışık süzülüğünü gördü. Bu yaşam ışığı çocuğunun yüzünü de aydınlattı. Artık kurtuluş yolu bulunmuştu.

Uzun süren arayıştan, çabalardan sonra anne ve yavrusunu kurtarmak mümkün olmuştu. Üzücü günler, korkunç anlar yaşamış Ayşe'nin kurtulurken dediği: "Ne büyük mutluluk! Yüce Allah'ım, sana minnettarım!" sesleri enkazda yankılanıp, sevdiklerinin ölüm kalım haberini gözleyenleri sevindirmişti.

Etraftaki herkes onları görmeye can atıyordu. En çok sevinen ise kurtarıcıları. Bu canları alan depremin yaşandığı günden bu yana ayrı ayrı ülkelerden afet bölgesine akın eden, enkaz altında kalanları gece gündüz demeden, uyumadan arayan, büyük güçlkle taş parçalarının ve beton yığınlarının altından çekip çıkaran kurtarıcıları!

Saatlerce mahkûm olduğu korkunç, karanlık yerden gün ışığına çıkarılmış Ayşe'nin gözleri kamaşıyordu. Güç, kuvvetten düşmüş, ayakları birbirine dolanan annenin bebeğini sakince ondan alıp, sıcak battaniyeye sararak havaya kaldırdılar. Sonra ise onları sedyeye koyup ambulansa koşarak götürdüler. Evsiz barksız kalmış, sevdiklerinin ölüm kalım haberlerini gözleyen kalabalığın sağ salim kurtarılmış annesini ve bebeğini görürken bir anda sevinç çığlıklarıyla "Geçmiş olsun", "Allah Türk'ü korusun" sesleri etrafı sardı, gözlerde umut kıvılcımları göründü. Kurtarıcılar enkaz altından sağ salim çıkardıkları genç kadına ve onun yavrusuna hayranlıkla bakıyorlardı. Bu, gerçek bir mucizeydi. Hayat veren ve koruyan Allah, onları korumuştur.

Ayşe onları sedyeye götüren kurtarıcıların Azerbaycan Türkçesi ile konuştuklarının farkındaydı.

- Ceyhun'un getirdiği cihaz işimize çok yaradı. Yoksa bu anne ve çocuğun durumunu görmek nasıl olurdu. -Bu sözleri arama kurtarma ekibinden bir kişi dile getirmişti.
- İlk günler inanamıyorduk, bu kadar engeli aşır çöken binanın alt katına ulaşabileceğimizi. Görünüşe göre şans varmış. -Ceyhun mutluluğunu sanki var gücüyle belirtmek istiyordu:

- Enkazların altından, tahminen on altı metre mesafeden görüntüler alıp, ses ileterek ve çok zayıf sesleri yakalayarak kaç masum çocuğu ve bu anne ile yavrusunu enkazdan kurtardık. Allah'a şükürler olsun!

Ayşe başlarındaki koruyucu kasklarında ve özel kıyafetlerinde memleketlerinin bayrağını sergileyen bu gençlerin dost Azerbaycan'dan geldiklerini, zor duruma düşmüş Türk kardeşlerine yardım eli uzattıklarını anlamış, memnuniyet hissetmişti.

Önce onları çadırlarda toplanmış sahra hastanesine götürmüşlerdi. Ahu'yu doktor gözetimine götürüp, çocuğun beslenmesiyle özenle ilgilendiler. Annenin yaralarına krem sürüp sargı bezi koydular. Az sonra ise tedavi için ambulans helikopteri ile Ankara'ya göturdüler. Aile üyeleri onlarla başkente buluşacaktı.

Uçuş zamanı Ayşe bir an için gözünü yavrusundan çekmiyor, doktordan onun sağlık durumunu öğreniyordu.

Şimdi bütün olup bitenler korkunç bir filmin gergin, yürek ağrıtan hadiseleri gibi gözünün önünde canlanıyordu. O üzüntülü, ama umut dolu saatlerin, yaşantıların her saniyesi, belki de, bir insan ömrüne bedeldi. Neyse ki kendisi de gayret gösterip yavrusunun sağ kalması için aklına gelen her şeyi yapmıştı. Hem de bu öyle bir şeydi ki, Ahu vaktinden iki hafta önce doğmuştu. O, anne karnındayken depremin kurbanı olsaydı, o zaman kaderi nasıl olurdu? Enkaz altında kalıp doğum sancıları çeken hamile kadına kim yardım ederdi? Şükürler olsun ki, artık bu sorular cevaplanmayacaktı ve her şey geride kalmıştı.

Helikopterde onlarla birlikte uçan, bu amansız gelen felaketten kurtulmuş insanlar, Kahramanmaraş'ta 7.7 şiddetinde yaşanmış depremin acılarından, zor duruma düşen insanların akıbetinden konuşuyor, kurtarıcıların korkunç durumlarla karşılaştıklarını anlatıyorlardı. Ayşe bitip gitmeyen bu olayları duydukça bir daha sarsılıyor, içi içine ağlıyordu, gözyaşları yanağına doğru süzülüyordu. Biraz durduğunda sevgi dolu gözlerle kızına baktı. Küçük meleklere benzeyen, başına talihsizlikler gelmiş, ölümden dönmüş bebeği şimdi sıcak battaniye içinde uyuyordu.

Kaynak

<http-1.https://edebiyatqazeti.az/news/proza/10001-noqte-boyda-heyat-isigi> (Erişim tarihi: 19.03.2023)

AZERBAYCAN YEMEĞİ - NOHUTLU BOZBAŞ

Simuzar Alizada

İstanbul, Türkiye

İnstagram: Azerbaijan_kitchen_in_istanbul

Azerbaycan mutfağı, zengin bir yemek kùltürüne sahip olan ùlkede geleneksel olarak değer verilen ve sevilen birçok yemek içerir. Bu yemeklerden biri de "Nohutlu Bozbaş" adını taşıyan lezzetli bir yemektir. Nohutlu Bozbaş, Azerbaycan'ın kırsal kesimlerinde özellikle yaygın olan bir yemektir ve Azerbaycan mutfak geleneğinde önemli bir yere sahiptir.

Nohutlu Bozbaş, Azerbaycan mutfağının önemli bir parçasıdır ve bu ùlkenin kùltürel mirasının bir yansımasıdır. Hem yerel halk hem de turistler tarafından beğeniyle tüketilen bu yemek, Azerbaycan'ın zengin mutfak kùltürünün bir örneğidir.

Azerbaycan Yemeği Nohutlu Bozbas Tarifi'nin Malzemeleri:

1 kilo kemikli, yağılı dana eti

4 tane patates

1 kuru sođan

1 su bardađı nohut

1 kaşığ tereyağı

2 yemek kaşığı salça

Tuz

Kara biber

Zerdeçal

Azerbaycan Yemeği Nohutlu Bozbas Tarifi'nin Yapılışı:

Nohut bir gün önceden suya koyulur, bozbası pişiren gün 2-3 saat haşlanır. Et 1 saat haşlanılır, tuz, kara biber, zerdeçal ilave olunur. Sođan küçük-küçük doğranılır. Ayrıca tencerede kavrulur, üzerine haşlanmış etler ve doğranmış patates ve 1 yemek kaşığı etin suyundan ilave olunur ve birlikte kavrulur. Üzerine salça ilave olunur ve kavrulur. Sonra üzerine etin suyu ilave olunur ve ağzı kapatılıp pişmeye bırakılır. Patates piştikten sonra altı kapatılır. Servis tabağına ilave olunur, üzerine nohut ilave olup afiyetle yenilir. Azerbaycanın en lezzetli yemeğidir, denemenizi tavsiye ederim. Afiyet olsun!

İŞIKLAR ŞEHİRİ- MİNGEÇEVİR

ChatGPT - Yapay Zekâ

Mingeçevir, Azerbaycan'ın önemli şehirlerinden biridir. Ülkenin batı kesiminde yer alan bu güzel şehir, Kür Nehri'nin kıyısında bulunmaktadır. Mingeçevir, Azerbaycan'ın dördüncü büyük sanayi şehri olup, zengin kültürel mirası ve doğal güzellikleriyle ünlüdür.

Şehrin tarihi, eski çağlara kadar uzanmaktadır. Arkeolojik kazılar, Mingeçevir'in antik çağlarda önemli bir yerleşim yeri olduğunu göstermektedir. Günümüzde bile, şehirde bulunan bazı arkeolojik kalıntılar, geçmişin izlerini taşımaktadır.

Mingeçevir, tarihi kökenleriyle bilinen bir şehirdir. Şehir, 1948 yılında inşa edilmeye başlanmış ve Sovyetler Birliği döneminde büyük bir endüstriyel merkez haline gelmiştir. O dönemde, Mingeçevir'deki fabrikalar ve sanayi tesisleri ülkenin ekonomisine büyük katkı sağlamıştır.

Mingeçevir, enerji sektöründeki faaliyetleriyle ünlüdür. Şehir, Azerbaycan'ın en büyük hidroelektrik santrali olan Mingeçevir Hidroelektrik Santrali'ne ev sahipliği yapmaktadır. Bu santral, Kür Nehri üzerinde yer alır ve ülkenin enerji ihtiyacını büyük ölçüde karşılamaktadır. Aynı zamanda, Mingeçevir'de metalurji, kimya, gıda işleme ve inşaat gibi sektörlerde önemli sanayi tesisleri bulunmaktadır. Mingeçevir'in en önemli özelliklerinden biri, Azerbaycan'ın en büyük barajının burada bulunmasıdır. Mingeçevir Barajı, Kür Nehri üzerinde yer almakta olup, enerji üretimi ve su kaynakları yönetimi açısından büyük bir öneme sahiptir. Barajın su tutma kapasitesi, ülkenin enerji ihtiyacını karşılamada kritik bir rol oynamaktadır.

Mingeçevir ayrıca kültürel etkinlikleriyle de ziyaretçilerini memnun etmektedir. Şehirdeki tiyatrolar, müzeler ve sanat galerileri, zengin bir sanat ve kültür deneyimi sunmaktadır. Ayrıca Mingeçevir'de düzenlenen festivaller ve etkinlikler, yerel halkın ve ziyaretçilerin bir araya gelerek eğlenceli zaman geçirmelerini sağlar.

Mingeçevir, tarihi, sanayisi, doğal güzellikleri ve kültürel zenginlikleriyle dikkat çeken önemli bir Azerbaycan şehridir. Ziyaretçiler, şehirdeki tarihi ve kültürel yerleri keşfedebilir, doğal güzelliklerin tadını çıkarabilir ve zengin sanayi ve enerji sektörünün izlerini sürebilir. Mingeçevir, Azerbaycan'ın çeşitlilik ve zenginlik dolu bir şehri olarak her yıl birçok ziyaretçiye kapılarını açmaktadır. Sonuç olarak, Mingeçevir, Azerbaycan'ın önemli bir şehri olarak tarihi, kültürel ve ekonomik açılarından zengin bir geçmişe sahiptir. Barajı, doğal güzellikleri ve çeşitli turistik yerleriyle ziyaretçileri kendine çeken bu şehir, Azerbaycan'ın keşfedilmeye değer noktalarından biridir.

Dernek Faaliyetleri

24 Mart tarihinde Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği Kadın Kolları Başkanı Fidan Huseynova ve beraberindeki heyet İyi Parti Kadın Kollarını ve İl Başkanını ziyaret etti.

29 Mart tarihinde yapılan Çarşamba sohbetimizde Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği Koordinatörü Javid Amirov "1918 Yılı Mart Soykırımları" hakkında sunum yaptı.

4 Nisan tarihinde Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği olarak Eskişehir Teknik Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Adnan Özcan'a hayırlı olsun ziyaretinde bulunduk.

5 Nisan tarihinde Arzu Guliyeva Karaman hanımın desteğiyle öğrencilerimiz iftar sofrasında bir araya geldi.

5 Nisan tarihinde yapılan Çarşamba sohbetimizde İK Uzmanı, Sosyal Psikoloji Araştırmacısı Ahsen Fidan Turan "Huzurlu olmak..." konusunda sunum yaptı.

10 Nisan tarihinde Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği Yönetim Kurulu, Dernek Koordinatörü, Kadın Kolları Başkanı ve Gençlik Kolları Başkanı iftar sofrasında buluştu ve toplantı yapıldı.

12 Nisan tarihinde yapılan Çarşamba sohbetimizde Fardin Karami Qebchaq "Güney Azerbaycan - Suldüz Katliamı" konusunda sunum yaptı.

17 Nisan tarihinde EsTv'de yayınlanan Üç Çizgi programımızda Azerbaycan Milletvekili Agil Abbas ve Yönetmen Mehriban Elekberzade "Türkiye Azerbaycan Kardeşlik İlişkileri" hakkında konuştular.

Dernek Faaliyetleri

17 Nisan tarihinde Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği olarak "Türkiye Azerbaycan Kardeş Sofrası" iftar programımızda Eskişehir'de faaliyet gösteren Sivil Toplum Kuruluşlarıyla buluştuk.

17 Nisan tarihinde Azerbaycan'dan gelen Milletvekili Agil Abbas ve beraberindeki heyet Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği yerleşkesini ziyaret etti.

19 Nisan tarihinde yapılan Çarşamba sohbetimizde Başkan Yardımcısı Sirac Yağuboğlu "Represiya Kurbanı Uç Şair" konusunda konuşma yaptı, öğrencilerimizden Fidan Huseynli şiirler seslendirdi.

23 Nisan tarihinde İKA'nın desteğiyle Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği ve Eskişehir Ulku Ocakları işbirliğiyle "Türkiye - Azerbaycan" Kardeşlik karşılaşması oynandı.

23 Nisan tarihinde Eskişehir Azerbaycanlılar Derneğinde soydaşlarımızla bayramlaşma programı yapıldı.

26 Nisan tarihinde yapılan Çarşamba sohbetimizde Eğitimiçi ve masal araştırmacısı Emel Sezgin "Azerbaycan Nağıllarından Anadolu Masallarına" konusunda sunum yaptı.

3 Mayıs tarihinde yapılan Çarşamba sohbetimizde tarihçi Gulamhüseyn Memmedov "Türkçülük ve Milliyetçilik" üzerine konuşma yaptı.

10 Mayıs tarihinde Anadolu Üniversitesi Haydar Aliyev Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından "Haydar Aliyev 100. Yılı" programı düzenlendi.

Dernek Faaliyetleri

10 Mayıs tarihinde yapılan Çarşamba sohbetimizde Rüyan Ekber, Haydar Aliyev - 100. Yıl etkinlikleri kapsamında "Bağımsızlığın Devamcısı" konusunda sunum yaptı.

17 Mayıs tarihinde yapılan Çarşamba sohbetimizde Gazeteci, Milli Aktivist Pınar Şakir "Güney Azerbaycan'da Kimlik Mücadelesi" konusunda sunum yaptı.

18 Mayıs tarihinde Kanatlı Anadolu Lisesi Öğrencileri "Kardeş Ülke Azerbaycan'ı Tanıtıyoruz" konulu proje kapsamında Beyhan-Rifat Çıkılıoğlu Anadolu Lisesinde çok başarılı Azerbaycan tanıtımı yaptılar.

24 Mayıs tarihinde yapılan Çarşamba sohbetimizde Tarihçi Memmedhan Memmedhanov "Şah İsmayıl - Kaderi Değişen Coğrafya" konusunda sunum yaptı.

28 Mayıs tarihinde Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği tarafından "Azerbaycan Cumhuriyeti 105.Yılı" kutlama programı düzenlendi.

29 Mayıs tarihinde EsTv'de yayınlanan Üç Çizgi televizyon programımızda bu hafta Araştırmacı / Tarihçi Dilgam Ahmad "Azerbaycan Cumhuriyeti" hakkında konuşma yaptı.

31 Mayıs tarihinde Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği üyeleri, Öğrencilerimiz ve Soydaşlarımızın katılımıyla yıl sonu kapanış toplantısı yapıldı.

10 Haziran tarihinde Irak Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Eskişehir şubesi Başkan ve Yönetimi derneğimizi ziyaret ettiler.

GTV Logistics

ADVANCED SOLUTIONS

HAVA

GEMİ

KARA

FORWARDING

Hizmetleri

+90 212 638 37 68

info@gtvlogistics.com

Mimar Hayrettin Mah. Balipaşa Yokuşu Tuna Han No:20/A • 34126, Fatih/Istanbul

**TÜRKİYE'NİN AÇIK VE UZAKTAN EĞİTİM VEREN
EN BÜYÜK DEVLET ÜNİVERSİTESİ**
AZERBAIJAN PROGRAMI

SİZİ BEKLİYOR!

BULUNDUĞUNUZ ÜLKEDEN SINAVLARA GİREREK
ANADOLU ÜNİVERSİTESİNDEN MEZUN OLABİLİRSİNİZ

globalcampus.anadolu.edu.tr

